

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної і
навчально-виробничої роботи та дисципліни
проф. Гавриленко С.В.

"18" листопада 2015 р.

МАЛЮНОК

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни
підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр
напряму 6.020205

Луцьк -2015

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Малюнок» підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр напрям 6. 020205

16 вересня 2015 р. 19 с.

Розробник: Берlach Олександр Павлович, к.арх., доц.

Рецензент: Лесик Олександр Володимирович, д.арх., професор

Програма навчальної дисципліни розглянута
і затверджена на засіданні кафедри
образотворчого мистецтва

протокол № 3 від 5 вересня 2015р.

Завідувач кафедри
доктор архітектури, професор

Лесик О.В.

Програма навчальної дисципліни схвалена
науково-методичною комісією інституту мистецтв

Протокол № 2 від 14.10. 2015р.

Голова методичної комісії
доцент

Шиманський П.Й.

Програма навчальної дисципліни
Схвалена науково-методичною радою університету

Протокол № 3 від 18.11. 2015р.

©, Берlach О.П. 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ.

Робоча програма навчальної дисципліни « малюнок» складена на основі програми навчальної дисципліни, навчального плану з урахуванням навчального навантаження студента , і містить такі розділи:

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів	7	нормативна	
	0202-мистецтво 6.020205- образотворче мистецтво		
Модулів	6	Рік підготовки	
Змістових модулів	3	Семестр	
ІНДР		Лекції	
Загальна кількість годин	238	Практичні	
Тижневик годин (для денної форми навчання)		Лабораторні	
Аудиторних 4		Самостійна робота	
самостійної роботи 3.33		Індивідуальна робота	
індивідуальної роботи 3.34		Форма контролю: 3 - екзамен 4 - залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчального рисунку полягає у розвитку загальної художньої культури студентів, формуванні вмінь аналізувати і зображувати об'ємні форми на площині, виробленні практичних навичок рисування з натури та за уявою.

1.2 Основними завданнями вивчення дисципліни «малюнок» є:

- Розвиток аналітичного мислення. Студенти вчаться розуміти конструктивну основу зображуваних об'єктів, аналізувати їх будову, уявно моделювати форму, знаходити оптимальні варіанти композиції рисунка.
- Формування просторового сприйняття і уяви. Робота над рисунком вчить студентів бачити і передавати форму об'ємно, надає вмінь перспективної побудови зображення.
- Опанування принципів побудови реалістичного зображення на площині. Шляхом виконання систематичних вправ студенти повинні навчитися розуміти закони побудови форми моделі і використовувати їх у практичній роботі над зображенням.
- Розуміння цілісності зображення. Оволодіння принципом роботи від загального до частки,

вміння деталізувати, не руйнуючи цілого; вірно визначати тональні відношення.

- Формування кола практичних графічних умінь. Пошук засобів, що підкреслюють найбільш характерні особливості зображуваної моделі, що сприятиме найбільшій виразності рисунку.

1.3 Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати**:

- 1) -основні принципи конструктивно-структурного зображення людини;
- 2)-основні закономірності взаємозв'язку зовнішньої форми з її внутрішньою конструкцією та функціональним призначенням;
- 3)-основи пластичної анатомії людини (скелет та м'язова система);
- 4)-загальні прийоми лінійного і світлотіньового рисунку гіпсових анатомічних моделей та моделі натурника.

• **вміти:**

- 6) -прийняти оптимальне композиційне рішення;
- 7) -правильно визначити пропорції зображуваного об'єкту та його "рух";
- 8) -наглядно продемонструвати конструктивно-пластичний аналіз структури форми зображуваного об'єкту;
- 9) -дотримуватись принципів великої форми та її конкретизації;
- 10) -вирішити проблему об'ємності та просторовості зображення основними засобами рисунка тоном та лінією.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 (3 семестр)

Змістовий модуль 1 Робота з натури в аудиторії.

Тема 1. Малюнок одягненої пів фігури з руками. Постановку варто скомпонувати з урахуванням особливостей освітлення. Освітлення використати направлене. Тонально опрацювати зображення й передати простір.

Змістовий модуль 2. Зображення пів фігури людини, методи і способи.

Тема 2. Малюнок пів фігури людини в інтер'єрі. Декоративно-площинне вирішення. Тонально опрацювати постановку.

Модуль 4 (4 семестр)

Змістовий модуль 3. Тематична композиція.

Тема 1. Малюнок однофігурної постановки. Можливі тематичні постановки «Художник», «Сучасник» тощо.

3. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лекц.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Робота з натури в аудиторії.							
Тема 1. Малюнок одягненої пів фігури з руками. Тематична постановка.	74	4		30	20	20	
Разом за змістовим модулем 1	74	4		30	20	20	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лекц.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 2. Зображення фігури людини, методи і способи.							
Тема 1. Малюнок пів фігури людини в інтер'єрі. Декоративно-площинне вирішення.	78			38	20	20	
Разом за зміст. модулем 2	78			38	20	20	0

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лекц.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8

Змістовий модуль 3. Тематична композиція.							
Тема 1. Малюнок однофігурної постановки. Можливі тематичні постановки «Художник», «Сучасник» тощо.	86	6		34	25	21	
Разом за змістовим модулем 3	86	6		34	25	21	0

4. Теми лекційних занять.

Змістовий модуль 1.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Малюнок одягненої пів фігури. Композиційні, лінійно-конструктивні, тональні рішення. Методи та прийоми роботи над натурною постановкою. Аналіз робіт художників-портретистів. Критерії оцінювання. Образотворчий ряд.	4
	Разом	4

Змістовий модуль 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Малюнок однофігурної постановки. Портрет, як жанр образотворчого мистецтва. Типологія портрету. Методична послідовність виконання однофігурної композиції. Образотворчий ряд. Критерії оцінювання.	6
	Разом	6

5. Теми лабораторних занять

Змістовий модуль 1.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Малюнок одягненої пів фігури з руками. Постановку варто скомпонувати з урахуванням особливостей освітлення. Освітлення використати направлене. Тонально опрацювати зображення й передати простір. Формат 0.5аркуша. Матеріал – олівець.	30
	разом	30

Змістовий модуль 2

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Малюнок пів фігури людини в інтер'єрі. Декоративно-площинне вирішення. Передати співвідношення фігури та архітектурного середовища. Виявити планову просторовість засобами тону і перспективи. Підпорядкувати деталі для роботи на цілісний образ. Формат 1аркуш. Матеріали- олівець.	38
	Разом	38

Змістовий модуль 3 .

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Малюнок однофігурної постановки. Можливі тематичні постановки «Художник», «Сучасник» тощо. Формат 1аркуш. Матеріали- олівець.	34
	Разом	34

6. Самостійна робота

Змістовий модуль 1.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Малюнок одягненої пів фігури. Тематична постановка. Опрацювання рекомендованої літератури. Натурні замальовки, композиційні ескізи. Малюнки драперій, аксесуарів.	20
	Разом	20

Змістовий модуль 2

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Малюнок пів фігури людини в інтер'єрі. Декоративно-площинне вирішення. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовча робота до постановки, композиційні натурні замальовки. На основі композиційних ескізів і підготовчого матеріалу визначаються розміри роботи, будується композиція і розробляються світлотіньові відношення.	20
	Разом	20

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Малюнок однофігурної постановки. Можливі тематичні постановки «Художник», «Сучасник» тощо. Опрацювання рекомендованої літератури. Підготовча робота до постановки, композиційні натурні замальовки. На основі композиційних ескізів і підготовчого матеріалу визначаються розміри роботи, будується композиція і розробляються світлотіньові відношення.	21
	Разом	21

7. Індивідуальна робота

Модуль 1.

Змістовий модуль 1 Робота з натури в аудиторії.

Тема 1. Замальовки одягненої пів фігури з руками. Детальна проробка рук. Освітлення використати направлене. Матеріали: олівець, соус, вугіль. Формат за вибором студента. - **20 год.**

Змістовий модуль 2. Зображення пів фігури людини, методи і способи.

Тема 2. Замальовки пів фігури людини в інтер'єрі. Детальна проробка деталей обличчя. Матеріали: олівець, соус, вугіль. Формат за вибором студента. - **20 год.**

Модуль 4.

Змістовий модуль 3. Тематична композиція.

Тема 2. Замальовки однофігурної постановки в кількох ракурсах в інтер'єрі. Можливі тематичні постановки «Художник», «Сучасник» тощо. - **25 год.**

8. Методи навчання

Методи навчання - це основні шляхи, способи навчальної роботи викладача та студентів, за яких отримують певні знання, вміння і навички.

1. Пояснювально-ілюстративний – відображає діяльність викладача й студента, значення якого полягає в тому, що викладач повідомляє готову інформацію різними методами, з використанням демонстрацій, а студенти сприймають, осмислюють і запам'ятовують її, за необхідності відтворюючи отримані знання;

2. Метод письмового контролю і самоконтролю – контрольні роботи, письмові заліки, програмований контроль, письмовий самоконтроль;

3. Метод лабораторно-практичного контролю і самоконтролю – контрольні-лабораторні роботи, контроль виконання практичних робіт, програмований контроль, практичний самоконтроль;

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Засоби діагностики успішності навчання - завдання для практичних та лабораторних занять, комплекти завдань для модульних робіт, перегляд академічних та самостійно виконаних завдань викладацьким складом кафедри.

Комплекти завдань для модульних контрольних робіт.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Малюнок пів фігури людини в інтер'єрі. Виявити форму і пластику в зображенні натурника. Розвинути відчуття загального тону. Матеріали: папір 1 аркуш, олівець.

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Малюнок одягненої чоловічої пів фігури. Модель- чоловік в одязі, який підкреслює пластику людського тіла, акцентує обличчя і руки. Тло нейтральне. Освітлення контрастне.

Мета – показати знання конструкції та анатомії людського тіла, промодельовати форму і об'єм, зберігаючи цілісність.

Матеріали: папір 1 аркуш, олівець.

Змістовий модуль 3.

Тема 1. Малюнок одягненої жіночої фігури. Модель- жінка в одязі, який підкреслює пластику людського тіла, акцентує обличчя і руки. Тло нейтральне. Освітлення пряме, розсіяне.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Під час оцінювання практичної роботи береться до уваги відповідність роботи поставленому завданню, правильність рішення задачі, точність в рішенні і оформленні, дотримання державних стандартів при оформленні роботи, творчий підхід до роботи, володіння технічними навиками згідно методичних вимог.

Змістовий модуль 1;2 семестр 3

Таблиця 3

Поточний контроль	Модульний контроль	Загальна кількість
-------------------	--------------------	--------------------

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДР		МКР 1	МКР 1	100
T1	T1	T1	T2	30	30	
15	15	5	5			

Змістовий модуль 3, семестр 4.

Поточний контроль		Модульний контроль	Загальна кількість балів
Модуль 4	Модуль 5	Модуль 6	
Змістовий модуль 1	ІНДР	МКР 1	100
T1	T1	60	
30	10		

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за 100 бальною шкалою. Воно включає оцінювання студента за кожну тему, матеріалу запланованого на самостійне опрацювання, оцінку за модульні контрольні роботи або підсумкову оцінку за іспит. *Поточний контроль* загалом становить 40 балів за заліковий кредит ІНДР становить 10 балів, які сумуються в поточний контроль.. 60 балів відводиться на *підсумковий* модульний контроль чи, за вимогою студента іспит.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння студентом теоретичного матеріалу, практичних навиків, здатності примінити отримані знання з вивченої дисципліни.

Поточний контроль реалізується у формі оцінки на лабораторних заняттях, перевірки результатів виконання індивідуальних навчальних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу запланованого на самостійне опрацювання студентом. *Поточна* модульна оцінка визначається як сума оцінок за певну навчальну діяльність протягом роботи на лабораторних заняттях.

Модульний контроль здійснюється у формі виконання студентом модульного контрольного завдання згідно затвердженого графіку. Контрольні модульні роботи проводяться як у письмовій формі. Оцінка за контрольну модульну роботу доводиться до відома студентів не пізніше семи днів після проведення. У випадку відсутності студента на модульному контролі з будь-яких причин (через не допуск, хворобу, тощо) студент повинен повторно пройти модульний контроль у визначені кафедрою терміни.

Контрольна робота. Завданнями письмової контрольної роботи є перевірка розуміння та засвоєння студентом теоретичного матеріалу, умінь самостійно опрацьовувати літературу, умінь письмово викласти вивчений матеріал. Максимальна оцінка – 60 балів при одному змістовому модулі, та 40 балів при двох змістових модулях.

Студент, який не здав поточні практичні роботи до здачі контрольної роботи не допускається. Оцінка за контрольну модульну роботу вважається позитивною, якщо вона складає не менше 60% максимальної кількості балів.

Перескладання модульної контрольної оцінки з метою її підвищення не дозволяється. Для студента, що складає скзамен анулюються бали, набрані за модульні контрольні роботи.

Завданням іспиту є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, здатності творчого практичного використання накопичених знань.

Іспит здійснюється у формі практичної роботи:

Приклад завдання для практичної роботи на іспиті: Малюнок фігури в інтер'єрі(тематична постановка). Скомпонувати, побудувати фігуру в інтер'єрі, створивши тематичний портрет. Матеріали: папір Іаркуш, олівець.

При оцінюванні враховується розуміння принципів створення композиції, вміння грамотно використовувати виразальні засоби малюнку, лінійно-конструктивна побудова. Тональне рішення і володіння технікою малюнка. Узагальнення. Максимальна оцінка – 60 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.

Критерії оцінювання змістових модулів.

Не задовільно (1-4 бали) – на низькому рівні виконана конструктивна побудова рисунку, допущені великі помилки. Не вдало знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблений конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, не задовільно знайдені характерні властивості портретованого. Помилково розмірені пропорції голови і торсу натурника, недостатньо передані його пластичні властивості. Низька рисувальна графіка. Не володіння законами повітряної та лінійної перспективи. Не гармонійні тонові градації. Не знайдена портретна схожість з оригіналом та повна відсутність художнього смаку.

Задовільно (5-9) – слабка та помірно зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, допущено великі помилки в організації просторового середовища. Задовільно знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, задовільно взяті характерні властивості натурника. Не повністю передані властивості та конструктивна побудова складок одягу, його матеріальність, не досконало розмірені пропорційні відношення голови до напівфігури та окремих частин голови натурника, не достатньо вивчені анатомічні особливості форми людського тіла(торсу).

Добре (10-13) – добре зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, але допущені незначні помилки в організації малюнка, використанні знань пластичної анатомії. Добре та помірно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Грамотно розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, але допущені помилки в організації складок, добре розмірені пропорції портретованого, передані його пластичні властивості, характер портретованого.

Відмінно (14-15) – грамотно та досконало виконана анатомічна побудова напівфігури людини в малюнку, не допущено жодної помилки в лінійній побудові голови та торсу натурника. Виразно знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм, проаналізовано місце натурника в повітряно-просторовому середовищі. Досконало розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, не допущені помилки в організаційній структурі складок, досконало розмірені пропорції основних частин голови та торсу портретованого, побудовані деталі обличчя та плечового пояса згідно точки спостереження і передані його пластичні властивості та характерні індивідуальні риси портретованого. Досконале володіння рисувальною графікою.

Не задовільно (0- 9 балів) – на низькому рівні зроблена конструктивна побудова малюнку, допущені великі помилки. Не вдало знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблений конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, не задовільно знайдені характерні властивості портретованого. Помилково розмірені пропорції голови і торсу натурника, недостатньо передані його пластичні властивості. Низька рисувальна графіка. Не володіння законами повітряної та лінійної перспективи. Не гармонійні тонові градації. Не знайдена портретна схожість з оригіналом та повна відсутність художнього смаку.

Задовільно (10-17) – слабка та помірно зроблена конструктивна

побудова напівфігури людини, допущено великі помилки в організації просторового середовища. Задовільно знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, задовільно взяті характерні властивості натурника. Не повністю передані властивості та конструктивна побудова складок одягу, його матеріальність, не досконало розмірені пропорційні відношення голови до напівфігури та окремих частин голови натурника, не достатньо вивчені анатомічні особливості форми людського тіла(торсу).

Добре (18-26) – добре зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, але допущені незначні помилки в організації малюнка, використанні знань пластичної анатомії. Добре та помірно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Грамотно розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, але допущені помилки в організації складок, добре розмірені пропорції портретованого, передані його пластичні властивості, характер портретованого.

Відмінно (27-30) – грамотно та досконало виконана анатомічна побудова напівфігури людини в малюнку, не допущено жодної помилки в лінійній побудові голови та торсу натурника. Виразно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм, проаналізовано місце натурника в повітряно-просторовому середовищі. Досконало розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, не допущені помилки в організаційній структурі складок, досконало розмірені пропорції основних частин голови та торсу портретованого, побудовані деталі обличчя та плечового пояса згідно точки спостереження і передані його пластичні властивості та характерні індивідуальні риси портретованого. Досконале володіння рисувальною графікою.

Критерії оцінювання ІНДР

Не задовільно (0-2) – на низькому рівні зроблена конструктивна побудова малюнку, допущені великі помилки. Не вдало знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблений конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, не задовільно знайдені характерні властивості портретованого. Помилково розмірені пропорції голови і торсу натурника, недостатньо передані його пластичні властивості. Низька рисувальна графіка. Не володіння законами

повітряної та лінійної перспективи. Не гармонійні тонові градації. Не знайдена портретна схожість з оригіналом та повна відсутність художнього смаку.

Задовільно (3) – слабка та помірно зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, допущено великі помилки в організації просторового середовища. Задовільно знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, задовільно взяті характерні властивості натурника. Не повністю передані властивості та конструктивна побудова складок одягу, його матеріальність, не досконало розмірені пропорційні відношення голови до напівфігури та окремих частин голови натурника, не достатньо вивчені анатомічні особливості форми людського тіла(торсу).

Добре (4) – добре зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, але допущені незначні помилки в організації малюнка, використанні знань пластичної анатомії. Добре та помірно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Грамотно розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, але допущені помилки в організації складок, добре розмірені пропорції портретованого, передані його пластичні властивості, характер портретованого.

Відмінно (5) – грамотно та досконало виконана анатомічна побудова напівфігури людини в малюнку, не допущено жодної помилки в лінійній побудові голови та торсу натурника. Виразно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм, проаналізовано місце натурника в повітряно-просторовому середовищі. Досконало розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, не допущені помилки в організаційній структурі складок, досконало розмірені пропорції основних частин голови та торсу портретованого, побудовані деталі обличчя та плечового пояса згідно точки спостереження і передані його пластичні властивості та характерні індивідуальні риси портретованого. Досконале володіння рисувальною графікою.

Не задовільно (0-2) – на низькому рівні зроблена конструктивна побудова малюнку, допущені великі помилки. Не вдало знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблений конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, не задовільно знайдені характерні властивості портретованого. Помилково розмірені пропорції голови і торсу натурника, недостатньо передані його пластичні властивості. Низька рисувальна графіка. Не володіння законами

повітряної та лінійної перспективи. Не гармонійні тонові градації. Не знайдена портретна схожість з оригіналом та повна відсутність художнього смаку.

Задовільно (3-5) – слабка та помірно зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, допущено великі помилки в організації просторового середовища. Задовільно знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, задовільно взяті характерні властивості натурника. Не повністю передані властивості та конструктивна побудова складок одягу, його матеріальність, не досконало розмірені пропорційні відношення голови до напівфігури та окремих частин голови натурника, не достатньо вивчені анатомічні особливості форми людського тіла(торсу).

Добре (6-8) – добре зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, але допущені незначні помилки в організації малюнка, використанні знань пластичної анатомії. Добре та помірно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Грамотно розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, але допущені помилки в організації складок, добре розмірені пропорції портретованого, передані його пластичні властивості, характер портретованого.

Відмінно (9-10) – грамотно та досконало виконана анатомічна побудова напівфігури людини в малюнку, не допущено жодної помилки в лінійній побудові голови та торсу натурника. Виразно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм, проаналізовано місце натурника в повітряно-просторовому середовищі. Досконало розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, не допущені помилки в організаційній структурі складок, досконало розмірені пропорції основних частин голови та торсу портретованого, побудовані деталі обличчя та плечового пояса згідно точки спостереження і передані його пластичні властивості та характерні індивідуальні риси портретованого. Досконале володіння рисувальною графікою.

Критерії оцінювання знань МКР

Не задовільно (0-21 бал) – на низькому рівні зроблена конструктивна побудова малюнку, допущені великі помилки. Не вдало знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблений конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, не задовільно знайдені характерні властивості портретованого. Помилково розмірені пропорції голови і торсу натурника, недостатньо

передані його пластичні властивості. Низька рисувальна графіка. Не володіння законами повітряної та лінійної перспективи. Не гармонійні тонові градації. Не знайдена портретна схожість з оригіналом та повна відсутність художнього смаку.

Задовільно (22-23) – слабка та помірно зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, допущено великі помилки в організації просторового середовища. Задовільно знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, задовільно взяті характерні властивості натурника. Не повністю передані властивості та конструктивна побудова складок одягу, його матеріальність, не досконало розмірені пропорційні відношення голови до напівфігури та окремих частин голови натурника, не достатньо вивчені анатомічні особливості форми людського тіла(торсу).

Добре (24-27) – добре зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, але допущені незначні помилки в організації малюнка, використанні знань пластичної анатомії. Добре та помірно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Грамотно розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, але допущені помилки в організації складок, добре розмірені пропорції портретованого, передані його пластичні властивості, характер портретованого.

Відмінно (28-30) – грамотно та досконало виконана анатомічна побудова напівфігури людини в малюнку, не допущено жодної помилки в лінійній побудові голови та торсу натурника. Виразно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм, проаналізовано місце натурника в повітряно-просторовому середовищі. Досконало розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, не допущені помилки в організаційній структурі складок, досконало розмірені пропорції основних частин голови та торсу портретованого, побудовані деталі обличчя та плечового пояса згідно точки спостереження і передані його пластичні властивості та характерні індивідуальні риси портретованого. Досконале володіння рисувальною графікою.

Не задовільно (1-29балів) – погано зроблена конструктивна побудова рисунку, допущені великі помилки. Не вдало знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблений конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, не задовільно знайдені характерні властивості портретованого. Помилково розмірені пропорції голови і торсу натурника, недостатньо передані його пластичні властивості. Низька рисувальна графіка. Не володіння законами

повітряної та лінійної перспективи. Не гармонійні тонові градації. Не знайдена портретна схожість з оригіналом та повна відсутність художнього смаку.

Задовільно (30-44) – слабка та помірно зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, допущено великі помилки в організації просторового середовища. Задовільно знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Без смаку зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Не грамотно розподілене розміщення світла, задовільно взяті характерні властивості натурника. Не повністю передані властивості та конструктивна побудова складок одягу, його матеріальність, не досконало розмірені пропорційні відношення голови до напівфігури та окремих частин голови натурника, не достатньо вивчені анатомічні особливості форми людського тіла(торсу).

Добре (45-54) – добре зроблена конструктивна побудова напівфігури людини, але допущені незначні помилки в організації малюнка, використанні знань пластичної анатомії. Добре та помірно знайдене композиційне розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм. Грамотно розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, але допущені помилки в організації складок, добре розмірені пропорції портретованого, передані його пластичні властивості, характер портретованого.

Відмінно (55-60) – грамотно та досконало виконана анатомічна побудова напівфігури людини в малюнку, не допущено жодної помилки в лінійній побудові голови та торсу натурника. Виразно знайдене розміщення на площині аркушу паперу. Зі смаком та вмінням зроблено конструктивно-тональний та світло-тональний об'єм, проаналізовано місце натурника в повітряно-просторовому середовищі. Досконало розподілене розміщення світла в малюнку, добре виконані тонові властивості постановки. Передана матеріальність одягу, не допущені помилки в організаційній структурі складок, досконало розмірені пропорції основних частин голови та торсу портретованого, побудовані деталі обличчя та плечового пояса згідно точки спостереження і передані його пластичні властивості та характерні індивідуальні риси портретованого. Досконале володіння рисувальною графікою.

Шкала оцінювання(національна та ECTS)

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	

82-89	B	Добре	зараховано
75-81	C		
67-74	D	Задовільно	
60-66	E		
1-59	Fx	Незадовільно	Не зараховано (повторне складання)

Методичне забезпечення

1. Електронні розробки наочних матеріалів у вигляді слайдів до лекційних та практичних робіт.// О.П.Берлач., 2012р.
2. Методичні рекомендації, опорні конспекти лекцій, відео-, аудіо матеріали, методичні таблиці, репродукції картин.- //О.П.Берлач., 2013р.
3. Мирончик П.В., Манохін В.П. Методичні вказівки до практичних занять по рисунку //П.В.Мирончик, В.П.Манохін.- Х.: ХНАМГ, 2001

Список джерел

Основні джерела

1. Громов Е.С. Начало эстетических знаний //Е.Н.Громов. – М.:СХ, 1984
2. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства.// Н.Н. Ростовцев. - М., Просвещение, 1974.
3. Ревякин П.П. Техника акварельной живописи.//П.П.Ревякин. – М.,1959.
4. Тихонов СВ., Рисунок: Учебн. Пособие для вузов.//С.В.Тихонов. - М., 1983
5. Федоров М.В. Рисунок и перспектива. //М.В.Федоров.- М., 1960.

Додаткові джерела

1. Араухо И. Архитектурная композиция.//И.Араухо. – М.: Высшая школа, 1982
2. Визуальная культура – визуальное мышление и дизайн.// Методические материалы. – М.: ВНИИТЭ, 1990
3. Гусев Н.М., Макаревич В.Г. Световая архитектура// Н.М.Гусев, В.Г.Макаревич. – М.: Стройиздат, 1973
4. Ефимов А.В. Дизайн архитектурной среды //А.В.Ефимов. – М.: Архитектура, 2006
5. Ефимов А.В. Колористика города //А.В.Ефимов.- М.: Стройиздат, 1990
6. Минервин Г.Б. Художественный образ в архитектуре.//Г.Б.Минервин. – М.: Стройиздат, 1984

інтернет ресурси:

1. www.education.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua - сайт бібліотеки імені В.Вернадського.